

УДК 17.023.34:304.3:159.923

ФЕЛІЦИТАРНИЙ МЕДІАДИСКУРС У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ АКСІОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА У ДОВОЄННИЙ І ВОЄННИЙ ЧАС

Воронова Вілена Володимирівна – кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри зв'язків із громадськістю та журналістики

Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ

<https://orcid.org/0000-0002-1177-1084>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.816>

voronovavv18@gmail.com

Поглиблено наукове розуміння феліцитарного дискурсу на основі узагальнення міждисциплінарних досліджень із залученням значного масиву емпіричного матеріалу. Розв'язання наукового завдання сприятиме визначенню нових орієнтирів феліцитарного дискурсу, виробленню узагальнювальних методик його аналізу. Доведено високу частотність висвітлення феліцитарної тематики в українських медіа, що відображає суспільний запит і її актуальність. Розв'язуючи завдання створення медійного зрізу феліцитарних категорій, авторка простежує трансформації в аксіологічній системі українців у період воєнного часу у порівнянні з довоєнним – від матеріального добробуту, як показника щастя, до цінності самого людського життя та прагнення мирного майбутнього. Доводиться гнучкість феліцитарного дискурсу, констатується зміщення фокусу на духовні, екзистенційні цінності, актуалізацію патріотичних і громадянських цінностей.

Ключові слова: аксіологічна система, щастя, феліцитарний дискурс, феліцитарна парадигма.

Постановка проблеми. Питання пошуку універсальної формули щастя стоїть на порядку денному людства уже протягом тривалого часу. Більшою чи меншою мірою воно як поліпредметний об'єкт аналізу знаходить наукове відображення у працях представників різних наукових напрямів. Категорія щастя, як соціокультурного феномену, вивчається з використанням наукового інструментарію різних наукових галузей, передусім філософами, психологами, соціологами, філологами. Однак нині необхідне комплексне систематизування розрізнених наукових результатів на основі вироблення узагальнювальної методики аналізу, урахування медійного контексту її трактування.

Актуалізації цієї наукової й практичної проблеми сприяють суспільні виклики на різних етапах суспільного розвитку, коли визнається неспроможність тих чи інших прийнятих моделей щастя як, зокрема, споживчої, що домінувала останнім часом.

Метою дослідження стало представлення медійного зрізу, або публіцистичного образу щастя, феліцитарної категорії, за матеріалами публікацій останніх років в одному з найбільш тиражних українських друкованих ЗМІ – газеті «День» (яка припинила виходити на папері у квітні 2022 р.), рейтингових інтернет-ЗМІ України: «Укрінформ», «РБК Україна», «Українська правда», інших медіа.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Феліцитарний науковий дискурс останніми роками збагатився комплексом публікацій представників різних наукових напрямів (психологів, соціологів, філософів, економістів тощо), які сприяють більш повному розумінню концепту «щастя», «феліцитології» на новому історичному проміжку. Теоретичному узагальненню сучасних досліджень феліцитарної проблематики присвячено статтю Ю. Радченка; О. Кириленко розглядає благополуччя людей як об'єкт соціологічних досліджень, приділяє увагу вивченню й удосконаленню методологій глобального вимірювання та крос-національного аналізу рівня щастя; А. Шуліка виявляє сутність політики з формування національного щастя й державах Латинської Америки; Н. Шишко, Л. Гавришак, З. Борисенко, Н. Володарська, О. Мойзріст, Б. Ткач феліцитарну проблематику трактують із позицій психологічних підходів та категорій; Н. Гавкало використовує розуміння феліцитарних категорій для вибудовування стратегій ефективного менеджменту. В контексті філософського дискурсу феномен щастя досліджують Л. Афанасьєва, Р. Олексенко, В. Жадько, П. Підзіля, С. Максимович, П. Рабінович, М. Альчук, І. Пухта та ін.

Виклад основного матеріалу дослідження. Автором, на основі аналізу майже трьох десятків публікацій у хронологічному діапазоні переважно 2019-2024 рр. (а також із залученням деяких більш ранніх), із використанням методу вибірки, контент-аналізу, описового, теоретичного узагальнення результатів, окреслено контексти використання поняття щастя; простежено проблемно-тематичні й жанрові характеристики матеріалів із його згадуванням; зроблено спробу встановити вплив соціокультурного феномену щастя на формування аксіологічної системи сучасної людини у довоєнний і воєнний період.

Українське суспільство, взявши курс на комплексне реформування усіх сфер життя, долаючи тривалий час виклики, пов'язані з переходом до громадянського суспільства в умовах російсько-української війни, водночас перебуває і в процесі формування феліцитарної парадигми, яка стала б передумовою вибудовування індивідуальної траєкторії життя людини, що існує в гармонії з собою, соціумом і світом.

Як засвідчив аналіз, у газеті «День» феліцитарна тематика в досліджуваній період висвітлювалася з достатньо високою частотою – у публікаціях, присвячених рецензуванню літературно-театральних творів класиків; у контексті суспільних ініціатив, спрямованих на розв'язування певних соціальних проблем; а також як науково-популярний дискурс із залученням фахівців – психологів, соціологів – до оцінки феліцитарної проблематики. Окремим пластом є публікації-коментування результатів різних міжнародних соціологічних рейтингів із визначенням місця України, формуючи таким чином відповідний медійний порядок денний.

Так, у матеріалі «Майже 80% українців вважають себе щасливими» від 21 січня 2021 р., коментуються результати опитування, проведеного Соціологічною групою «Рейтинг» 14-16 січня 2021 р. (вибіркова сукупність опитування: 1600 респондентів віком від 18 років і старших; помилка репрезентативності дослідження з довірчою імовірністю 0,95: не більше 2,4%; метод опитування: CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing – телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера), на основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів) [1]. Указується, що «чим молодший вік, тим щасливішими себе відчують опитані, оскільки в цьому віці позитивна налаштованість на життя, впевненість у своїх силах, рівень активності та плани на майбутнє зазвичай кращі»; «щастя залежить у першу чергу від внутрішнього стану людини» (така позиція домінує – 64% опитаних, причому серед жінок – таких більшість; натомість «майже половина нещасливих респондентів переконані, що щастя залежить від зовнішніх обставин»). Важливим висновком соціологів, наведеним у цьому матеріалі є такий: «рівень щастя обернено корелюється з психоемоційними станами: чим вищий рівень щастя в опитаних, тим нижчий рівень негативних емоційних станів вони переживають»; «Також менше піддаються негативним переживанням ті, хто покладають забезпечення свого щастя на самих себе, а не на зовнішні обставини». Так, щастя – це не статичний стан, а динамічний процес, який вимагає від людини перманентних активних дій, творчості та наповнення життя новим сенсом. Щастя є результатом постійної внутрішньої роботи людини над собою, подолання викликів і прикладання зусиль для досягнення поставлених цілей. Для досягнення щастя потрібна воля, ініціативність та конкретні активні дії індивіда. Л. Бондар, досліджуючи зміст щастя як соціально-філософського феномену, ключовим принципом його досягнення вважає єдність «знання – цінність – діяльність» [2; 165]. Щастя є результатом постійної внутрішньої роботи людини над собою, подолання викликів і прикладання зусиль для досягнення поставлених цілей. Для досягнення щастя потрібна воля, ініціативність та конкретні активні дії індивіда.

Цікавим форматом привертання уваги до проблеми щастя є замальовки на сторінках газети «День» – наприклад, «Возик щастя» [3]. Автор спростовує залежність щастя від матеріальних чинників, доводячи, що щастя кожна людина носить у собі: старенька бабуся перед стареньким чорно-білим телевізором, у якому нескінченний серіал, на вечерю у неї – мисочка молока з накришеним хлібом, почувається щасливою у натопленій хаті, згадуючи молоді роки (День. № 147, 16 серп., 2000 р.).

Ще одним жанровим елементом репрезентування сприйняття щастя пересічними громадянами стала добірка коментарів, об'єднаних у публікації в номері (від 28 лютого 2009 р.) під назвою «Щастя – в деталях», яким передує вступна ремарка автора М. Касьяненка: «Завдяки можливості одночасно почути голоси з Криму і Львова можна, як мозаїку, скласти картину життя країни. Нехай зараз не найлегші часи, але, погодьтеся, щастя (проте як і диявол) – у деталях»: на означену тематику висловилися мисливець із м. Сімферополь («ліси Криму, особливо в гірській місцевості, стали значно багатшими»); заступник міністра охорони здоров'я Криму (про реалізацію медиками Криму 16 програм, чотири з них – республіканські: по боротьбі з онкологічними захворюваннями, туберкульозом, хронічною нирковою недостатністю, а також спеціальна програма «Здоров'я кримчан»); керівник прес-центру ГУ МНС України у Львівській обл. (про те, що в Україні щороку від нещасних випадків гинуть понад 70 тис. людей – і це у мирний час); арт-директор перукарського салону «Модна лінія», Львів (про прагнення українських жінок, які завжди вирізнялися природною красою, удосконалювати свою зовнішність, незважаючи на кризи) [4]. На основі цього можна виокремити важливі маркери феліцитарної парадигми: 1) належний стан довкілля – простору мешкання сучасної людини; 2) здоров'я і заходи, спрямовані на його покращення й збереження; 3) безпека людського життя, навчання моделям безпечної поведінки, профілактика загроз життю людини через її ж необережність; 4) можливість щось робити «для душі», краса і захоплення, хобі.

Декілька матеріалів на сторінках «Дня» у контексті аналізованої проблеми належать перу С. Процюка – сучасного українського письменника, прозаїка та есеїста. В одному з есеїв під назвою «Можливість щастя» (15 квітня 2020 р.) він розмірковує про різні моделі (форми) щастя – залежно від історичного часу й очікувань окремих людей: «Глобалізаційне розростання, міждержавний туризм, земля як одне гігантське село було, безсумнівно, формою щастя для любителів подорожей, нових вражень і вільного буання життя у різних формах [5]. Пандемія коронавірусу поки що докорінно змінила картину світу, з її теперішнім міждержавним ізоляціонізмом. Сподіваюся, що третя форма, яка з'явиться після завершення пандемії, бо ніщо не триває вічно, дасть нові розумні можливості для щастя почуватися і бути приналежним до певного народу і, водночас, громадянином планети Земля». Пов'язуючи щастя окремої людини з щастям держави, у якій вона проживає, автор водночас говорить про внутрішню його природу: «Щастя не зароджується зовні. Можуть бути лише сприятливі чи несприятливі фактори. Лише ми самі можемо бути час до часу щасливими, незалежно від багатьох обставин. Спорт, медитації, помірне харчування, культ позитивних подій у житті кожного за добу, тонке вслухання у власний внутрішній світ і т. д.».

Схожого висновку доходить і дописувач газети «День» (рубрика «Пошта «Дня»») – у матеріалі «У чому щастя?»: «Але щастя – категорія неперехідна та не походить ззовні. Щастя не приходить звідкись, тобто це внутрішня, сутнісна категорія – стан будь-якої людської душі» [6]. Сучасні психологічні дослідження показують, що щастя тісно пов'язане з внутрішніми чинниками і активністю самої людини. Успішні люди не лише отримують щастя пасивно, а самі його творять шляхом постійної роботи над собою, розвитку та прагнення до осмислених цілей. Як зазначає відомий психолог М. Чиксентмігаї, стан «потoku» (flow), коли людина цілковито поглинається діяльністю, яка відповідає її здібностям, є одним із ключових шляхів до щастя [7; 368]. Отже, щастя – перманентний процес, що потребує постійних зусиль і вдосконалення з боку індивіда. Лише спираючись на власні ресурси, цінності та ставлячи перед собою цілі, людина може досягти справжнього душевного благополуччя.

Цікавим є огляд матеріалів новинної стрічки інформаційного агентства Укрінформ – аналіз лише хедлайнів новин із тегом щастя за 2020 р. дає матеріал для визначення основних актуальних аспектів феліцитарної проблематики, обговорюваної в суспільстві: «Найоптимістичніше налаштовані мешканці західних регіонів держави» (5 лютого 2021 р.) [8]; «Майже 80% українців вважають себе щасливими» (21 січня 2021 р.) [9]; «Кожен другий українець вважає себе щасливим» (Фонд «Демократичні ініціативи» спільно з Київським міжнародним інститутом соціології провели опитування щодо «індексу щастя» та сподівань на новий 2021 р. у рамках міжнародного дослідження Gallup International (ЕoY)) (13 січня 2021 р.) [10]; «Більшість українців почувалися щасливими у 2020 році» (28 грудня 2020 р.) [11]; «Як відчутти щастя у понеділок, якщо це твій робочий день» (28 листопада 2020 р.) – американські науковці стверджують – якщо думати про вихідні як мінівідпустку, понеділок буде щасливішим [12]; «Щастя як мета, або Чи варто переглянути національну ідею?» (27 жовтня 2020 р.) (нотатки з четвертого засідання Національного круглого столу, організованого МКІП і присвяченого темі щастя) [13]; «Вчені виявили секрет щасливого сімейного життя» (26 листопада 2020 р.) – американські фахівці проаналізували дані 174 досліджень і дійшли висновку, що щасливі романтичні пари мають низку схожих психологічних рис [14]; «Щастя окремої людини має бути метою держави» (26 жовтня 2020 р.) – про це заявив Голова Українського інституту національної пам'яті А. Дробович у Чернівцях під час четвертого Національного круглого столу «Щастя як мета», повідомляє кореспондент Укрінформу. Щастя окремої людини, як національна ідея, є основою європейської політичної культури. Будь-яке політичне рішення можна оцінити з точки зору досягнення щастя, саме це має бути метою дій української держави [15]; «Психологи з'ясували, з ким людина щасливіша: з сім'єю чи з друзями» (19 вересня 2020 р.) – американські психологи оцінили рівень щастя людей в момент, коли вони проводили час з приятелями або з сім'єю, в тому числі дітьми [16]; «Зацікленість на прагненні стати щасливими робить людей нещасними – психолог» (23 квітня 2020 р.) – психологи вважають, що зацікленість деяких людей на прагненні стати щасливими робить їх нещасними, оскільки істотно знижує якість життя і є причиною відсутності відчуття задоволення від свого існування [17]; «Рейтинг щастя: Україна піднялася за рік на 10 позицій» (20 березня 2020 р.) – Україна посіла у рейтингу найщасливіших країн світу 123 сходинку, що на 10 позицій краще порівняно з минулим роком [18]; «Сьогодні – Міжнародний день щастя» (20 березня 2020 р.) – починаючи з 2013 року, за ініціативи ООН відзначається Міжнародний день щастя [19].

Водночас противагою цим публікаціям, як іронія нашого тривожного часу або історично-лінгвістичний парадокс, – матеріали із згадуванням населеного пункту Щастя: «Окупанти випустили протитанкову керовану ракету по позиціях ЗСУ під Щастям» (05 лютого 2020 р.) [20]; «У Щасті юнак намагався продати гранату за 400 гривень – ДПСУ» (06 лютого 2020 р.) (у Щасті прикордонники зі складу ООС вилучили у юнака гранату, яку той намагався продати) [21]; «СБУ оголосила в розшук

бойовика, причетного до обстрілів Щастя» (14 лютого 2020 р.) (слідчі Служби безпеки України під процесуальним керівництвом Офісу генпрокурора отримали дозвіл на затримання та оголосили у розшук бойовика незаконних збройних формувань) [22].

Результати аналізу низки публікацій, які торкаються теми щастя в Україні у 2020-2021 рр., указують на те, що вони висвітлюють соціологічні опитування, дослідження науковців про передумови щасливого життя, відзначення Міжнародного дня щастя тощо. Ці матеріали демонструють певні позитивні настрої та сподівання українців на щастя як осмислену життєву мету.

Проте, з іншого боку, спостерігається іронічний дисонанс через згадки про населений пункт Щастя на Луганщині, де точилися бойові дії. Заголовки стосуються обстрілів окупантами українських позицій, спроб продажу зброї цивільними та оголошення у розшук бойовиків.

Такий контраст між абстрактним поняттям щастя та жорсткими воєнними реаліями навколо м. Щастя створює гірку іронію та нагадує про розбіжність між мирним життям і війною, яка досі триває.

Після повномасштабного вторгнення російської федерації українці змушені критично переосмислювати поняття щастя в умовах протистояння агресії та захисту територіальної цілісності України. Про це свідчать публікації-коментування результатів соціологічних досліджень. Як і до початку великої війни ЗМІ реплікують інформацію, яку надають соціологічні інституції щодо нових опитувань українців на тему щастя. Так, результати *всеукраїнського опитування громадської думки «Омнібус» Київського міжнародного інституту соціології (КМІС) «Самооцінка щастя населенням України до і після широкомасштабного російського вторгнення»*, яке проводилося у період з 26 травня по 5 червня 2023 р., оприлюднили провідні вітчизняні медіа з посиланням на пресреліз, підготовлений Виконавчим директором КМІС А. Грушецьким [23]. «*Попри війну 70% українців вважають себе щасливими*», – з такою назвою опубліковано матеріал у новинній стрічці інформаційного агентства Укрінформ (07 липня 2023 р.) [24]. «*70% українців почуваються щасливими попри війну*», – новина під такою назвою оприлюднена на вебресурсі Інституту масової інформації ІМІ (7 липня 2023 р.) [25]. На порталі Укрнет про результати дослідження йшлося у матеріалі під заголовком «*Як змінилася самооцінка щастя серед українців під час війни: дані*» (8 липня 2023 р.) [26]. «*Попри війну, 70% українців вважають себе щасливими, – соціологія*», – під таким заголовком оприлюднили результати дослідження на сторінках українського ньюзруму «Новинарня» (7 липня 2023 р.) [27]. «*Як змінилася самооцінка щастя серед українців під час війни: дані опитування*», – так назвали публікацію на «РБК-Україна» – українському інформаційному порталі (7 липня 2023 р.) [28].

Опитування проводилося методом телефонних інтерв'ю з використанням комп'ютера (computer-assisted telephone interviews, CATI) на основі випадкової вибірки мобільних телефонних номерів (з випадковою генерацією телефонних номерів та подальшим статистичним зважуванням). Було опитано 984 респонденти, що мешкають у всіх регіонах України (крім АР Крим). Опитування проводилося з дорослими (у віці 18 років і старшими) громадянами України, які на момент опитування проживали на території України (у межах, які контролювалися владою України до 24 лютого 2022 року). До вибірки не включалися жителі територій, які тимчасово не контролювалися владою України до 24 лютого 2022 р. (АР Крим, м. Севастополь, окремі райони Донецької та Луганської обл.). Також опитування не проводилося з громадянами, що виїхали за кордон після 24 лютого 2022 р. КМІС понад 20 років ставить українцям запитання «Чи вважаєте Ви себе щасливою людиною?». Зокрема, ставили його у грудні 2021 р., за 2 місяці до повномасштабного російського вторгнення, та у вересні 2022 р., уже після вторгнення. У травні 2023 р. повторно поставили це запитання, щоб розуміти динаміку після понад року масштабної війни.

У грудні 2021 р., напередодні вторгнення, 71% українців вважали себе щасливими, а 15%, навпаки, не вважали себе такими. На травень 2023 р., попри понад рік повномасштабної війни, показники лишаються практично такими ж самими. Зараз 70% українців вважають себе щасливими, не вважають себе щасливими – 16% [29]. Можна припустити, що в такі часи справжнє щастя для українців полягає передусім у збереженні життя своїх близьких, захисті рідної землі та встановленні стабільного миру. Лише після цього можна буде по-справжньому замислитися над пошуком щастя у більш філософському та особистісному вимірі.

Феліцитарний медіадискурс у контексті формування ціннісної системи суспільства зазнав суттєвих трансформацій у перехідний період від довоєнного до воєнного часу. У довоєнний період акценти в ЗМІ були зміщені на матеріальному добробуті як показнику щастя – успішна кар'єра, високі статки, споживання та розваги. Популяризувався гедоністичний спосіб життя, культ молодості, краси, сили як ознак щастя. Щастя часто зводилося до миттєвого задоволення, без глибинного змісту. У суспільному дискурсі протистояли індивідуалізм та колективізм у баченні щастя.

Проте з початком війни феліцитарний медіадискурс зазнав разючих змін. Фокус змістився на духовні, екзистенційні цінності – свободу, гідність, боротьбу за виживання. ЗМІ стали героїзувати військових і цивільних, які борються за Батьківщину, наголошувати на єдності, взаємодопомозі, солідарності як чинниках щастя. Відбулася актуалізація патріотичних, громадянських цінностей, любові до України. Значна увага приділяється цінності людського життя та прагненню до мирного майбутнього, а також власному здоров'ю і здоров'ю близьких. «71% українців вважають, що для щастя необхідне здоров'я: власне та близьких – опитування», – під такою назвою вийшов матеріал, підготовлений журналісткою «Української правди» В. Шурмакевич від (14 лютого 2024 р.) [30]. Статтю присвячено результатам дослідження компанії «Gradus Research» [31].

Gradus Research провела крос-культурне дослідження серед офісних працівників в Україні, а також у семи інших європейських країнах із найбільшим оціночним показником ВВП: Німеччині, Франції, Італії, Великобританії, Іспанії, Нідерландах та Польщі і прослідкували ключові тенденції та відмінності. Війна накладає свій відбиток. Українські офісні працівники є найменш щасливими серед опитаних країн. Результати дослідження від «Gradus Research» прокоментували і на сторінках інтернет-видання «Час Ньюз». Публікація вийшла під назвою «Українські офісні працівники менш щасливі, ніж європейці – дослідження (інфографіка). Основними факторами щастя для них є здоров'я та мирне життя» [32]. Медіа культивують стоїцизм, стійкість, незламність духу перед обличчям страждань, вимушеними випробуваннями війни. Про це свідчать назви численних публікацій, які щодня наповнюють інформаційний простір України. «Де шукати щастя під час війни? Життя має перемогти смерть, і починається ця перемога всередині кожного з нас», публікація під такою назвою вийшла у жіночому інтернет-журналі «September journal» [33]. «Чи можуть українці бути зараз щасливими? Митрополит Київський і всієї України Епіфаній» («Главком» 20 березня 2023 р.) [34]. «Щастя під час війни. Як не впадати в депресивний стан?» («Гроші.Pl» Інтернет ресурс про фінанси у Польщі) [35]. «Сором за щастя. Як не відчувати провини за приємні миті під час війни. О. Романська («Репортер» 2 січня 2024 р.) [36]. «Щасливий» контент у соцмережах в час війни. Чи доречно публікувати моменти радості? Пояснює психологиня М. Шинкар» («Фільтр» Національний проєкт із медіа грамотності 15 січня 2024 р.) [37]. «Попри війну, українці щасливі, цінуючи історію і сучасних героїв – результати соціопитування» (Київлада» 17 жовтня 2022 р.) [38]. «Бачив щастя в очах військових з ампутованими кінцівками, які кидали м'яча з усіх сил», – очільник «Дому воїна» про відпочинок захисників («Фіртка» Агенція новин 12 квітня 2024 р.) [39]. «Почути українську мову – було моментом абсолютного щастя» (Державна прикордонна служба України. Офіційний вебсайт 19 грудня 2023 р.) [40]. «Роман Крутяк: Вижити на війні – це було щастя, а до втрати зору можна звикнути» (8 лютого 2024 р. «Інтерв'ю з України» Інтернет-ресурс) [41]. «Митрополит Епіфаній: Для українців щастя – це воля, справедливий мир і життя» («Духовний фронт України» Інформаційна-аналітична платформа на релігійну, соціальну, безпекову тематику 20 березня.2024 р.) [42].

Відбулося переосмислення життєвих пріоритетів та переорієнтація уваги на внутрішні сили людини, її здатність до внутрішньої духовної праці як запоруки щастя. Матеріальні блага, успіх та миттєві задоволення відійшли на другий план, натомість щастя все більше пов'язувалося з виживанням, боротьбою, єдністю нації, гідністю і патріотизмом.

Висновки. Феліцитарний медійний дискурс, що стосується питання щастя та його ролі у формуванні ціннісної системи суспільства, зазнав істотної трансформації при переході від довоєнного до воєнного часу в Україні. Ця тема набула особливої ваги в контексті російської агресії та необхідності консолідації нації задля захисту свободи і гідності.

У довоєнний період в українських ЗМІ домінувало споживче, матеріалістичне трактування щастя. Акценти зміщувалися на кар'єрний успіх, високий рівень доходів, придбання благ та розваги як ознаки досягнення щасливого стану. Популяризувався гедоністичний спосіб життя, культ молодості, краси, фізичної сили. Щастя часто зводилося до миттєвого задоволення, без глибинного сенсу та змісту. У суспільстві точилися дискусії між прихильниками індивідуалізму та колективізму у трактуванні природи щастя.

Однак із початком повномасштабного російського вторгнення в Україну фокус феліцитарного медіадискурсу різко змістився в бік духовних, екзистенційних цінностей – свободи, гідності, боротьби за виживання. Медіа стали героїзувати військових і цивільних, що борються за Батьківщину, підкреслювали важливість єдності, взаємодопомоги та солідарності як ключових чинників щастя в умовах війни.

Відбулася актуалізація патріотичних, громадянських цінностей та любові до України. Значна увага приділяється безцінності людського життя та прагненню до мирного майбутнього після Перемоги.

У медійному дискурсі відбулося переосмислення життєвих пріоритетів та переорієнтація уваги на внутрішні сили людини, її здатність до внутрішньої духовної роботи як запоруки щастя. ЗМІ сформували новий ціннісний дискурс щастя, пов'язаний із патріотизмом, опором агресору та прагненням до свободи. Медіа спрямували зусилля народу України на спільну ключову мету – Перемогу у протистоянні з російською навалою задля забезпечення можливості жити щасливим і гідним життям у вільній і суверенній державі.

Таким чином, феліцитарний медійний дискурс продемонстрував свою гнучкість та здатність адаптуватися до нових реалій і викликів часу. Із споживчої, гедоністичної парадигми щастя він трансформувався у бік екзистенційних, патріотичних цінностей та духовної стійкості в умовах війни. ЗМІ відіграли провідну роль у цьому процесі, сформувавши новітній ціннісний наратив феліцитарної парадигми, центральне місце в якій посідають свобода, боротьба за Батьківщину та Перемога як запорука щасливого майбутнього.

Список використаної літератури

1. Майже 80% українців вважають себе щасливими. *День*, 2021. № 147. 21 січ. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/news/210121-mayzhe-80-ukrayinciv-vvazhayut-sebe-shchaslyvymy> (дата звернення: 12.05.2024).
2. Бондар Л. В. Філософія щастя: ціннісно-праксеологічний аспект: дис... канд. філос. наук: 09.00.03 «Соціальна філософія та філософія історії». Одеса, 2012. 186 с.
3. Боянжу В. Возик щастя. *День*, 2000. № 147. 16 серп. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/vozik-shchastya> (дата звернення: 18.05.2024).
4. Касьяненко М. Щастя в деталях. *День*, 2009. № 35. 28 лют. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/shchastya-v-detalyah> (дата звернення: 18.05.2024).
5. Процюк С. Можливість щастя. *День*, 2020. 15 квіт. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/mozhlyvist-shchastya> (дата звернення: 10.05.2024).
6. Глущенко С. У чому щастя? *День*, 2007. № 185. 27 жовт. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/u-chomu-shchastya> (дата звернення: 10.05.2024).
7. Чиксентмігаї М. Потік. Психологія оптимального досвіду: пер. з англ. Г. Луїс. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 368 с.
8. Найоптимістичніше налаштовані мешканці західних регіонів держави. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-society/3184814-najoptimisticnise-nalastovani-meskanci-zahidnih-regioniv-derzavi.html> (дата звернення: 13.05.2024).
9. Майже 80% українців вважають себе щасливими. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3175658-majze-80-ukrainciv-vvazaut-sebe-saslivimi.html> (дата звернення: 18.05.2024).
10. Кожен другий українець вважає себе щасливим. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-society/3170418-kozen-drugij-ukraivec-vvazae-sebe-saslivim.html> (дата звернення: 19.05.2024).
11. Більшість українців почувалися щасливими у 2020 році. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3162266-bilsist-ukrainciv-pocuvalisa-saslivimi-u-2020-roci.html> (дата звернення: 19.05.2024).
12. Як відчуті щастя у понеділок, якщо це твій робочий день. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3145150-ak-vidcuti-sasta-u-ponedilok-akso-ce-tvij-robocij-den.html> (дата звернення: 12.05.2024).
13. Щастя як мета, або Чи варто переглянути національну ідею? *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-society/3124537-sasta-ak-meta-abo-ci-varto-pereglanuti-nacionalnu-ideu.html> (дата звернення: 21.05.2024).
14. Вчені виявили секрет щасливого сімейного життя. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3143990-vceni-viavili-sekret-saslivogo-simejnogo-zitta.html> (дата звернення: 22.05.2024).
15. Щастя окремої людини має бути метою держави – Дробович. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-society/3124065-sasta-okremo-ludini-mae-buti-metou-derzavi-drobovic.html> (дата звернення: 18.05.2024).
16. Психологи з'ясували, з ким людина щасливіша: з сім'єю чи з друзями. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3102832-psihologi-zasuvali-z-kim-ludina-saslivisa-z-simeu-ci-z-druzami.html> (дата звернення: 20.05.2024).
17. Зацикленість на прагненні стати щасливими робить людей нещасними – психолог. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3011947-zaciklenist-na-pragnenni-stati-saslivimi-robit-ludej-nesasnimi-psiholog.html> (дата звернення: 28.05.2024).
18. Рейтинг щастя: Україна піднялася за рік на 10 позицій. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/2900772-rejting-sasta-ukraina-pidnalsya-za-rik-na-10-pozicij.html> (дата звернення: 28.05.2024).
19. Сьогодні – Міжнародний день щастя. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-society/2900591-sogodni-miznarodnij-den-sasta.html> (дата звернення: 25.05.2024).
20. Окупанти під Щастям вдарили по позиціям ЗСУ керованою протитанковою ракетою. *Еспресо*. URL: https://espreso.tv/news/2020/02/05/okupanty_pid_schastyam_vdaryly_po_pozyciyam_zsu_kerovanoyu_prtytankovoyu_raketoyu?amp (дата звернення: 22.05.2024).
21. Котенко Т. У Щасті парубок хотів продати гранату за 400 гривень. *Главком*. URL: <https://glavcom.ua/amp/news/u-shchasti-parubok-hotiv-prodati-granatu-za-400-griven--657702.html> (дата звернення: 12.05.2024).

22. СБУ розшукує бойовика, який причетний до обстрілів Щастя. *Українська правда*. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/02/14/7240513/index.amp> (дата звернення: 12.05.2024).
23. Самооцінка щастя населенням України до і після широкомасштабного російського вторгнення. *Київський міжнар. ін-т соціології*. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1257> (дата звернення: 12.05.2024).
24. Попри війну 70% українців вважають себе щасливими. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3732698-popri-vijnu-70-ukrainsiv-vvazaut-sebe-saslivimi.html> (дата звернення: 17.05.2024).
25. 70% українців почуваються щасливими попри війну – опитування. *Ін-т масової інформації*. URL: <https://imi.org.ua/news/70-ukrayintsiv-pochuvayutsya-shhaslyvymy-popry-vijnu-opytuvannya-i53914> (дата звернення: 17.05.2024).
26. Як змінилася самооцінка щастя серед українців під час війни: дані. *UKR.NET*. URL: <https://www.ukr.net/news/details/society/98466833.html> (дата звернення: 18.05.2024).
27. Попри війну, 70% українців вважають себе щасливими, – соціологія. *Новинарня*. URL: <https://novynarnia.com/2023/07/07/popry-vijnu-70-ukrayincziv/> (дата звернення: 20.05.2024).
28. Білоус О. Як змінилася самооцінка щастя серед українців під час війни: дані опитування. *РБК – Україна*. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/k-zminilasya-samoootsinka-shchastya-sered-1688710324.html/amp> (дата звернення: 15.05.2024).
29. Самооцінка щастя населенням України до і після широкомасштабного російського вторгнення. *Київський міжнародний інститут соціології*. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1257> (дата звернення: 15.05.2024).
30. Шурмакевич В. 71% українців вважають, що для щастя необхідне здоров'я: власне та близьких – опитування. *Українська правда*. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2024/02/14/259469/> (дата звернення: 13.05.2024).
31. Рівень щастя і пріоритети українських та європейських офісних працівників. *Gradus Research*. URL: <https://gradus.app/uk/open-reports/how-happy-are-european-office-workers-and-what-exactly-impacts-their-happiness/> (дата звернення: 18.05.2024).
32. Українські офісні працівники менш щасливі, ніж європейці – дослідження (інфографіка). *Chas.News*. URL: <https://chas.news/news/ukrainski-ofisni-pratsivniki-mensh-schaslivi-nizh-evropeitsi-doslidzhennya-infografika> (дата звернення: 11.05.2024).
33. Де шукати щастя під час війни? *September*. URL: <https://september.ua/psihologija/de-shukati-schastja-pid-chas-vijni> (дата звернення: 18.05.2024).
34. Митрополит Київський і всієї України Епіфаній. Чи можуть українці бути зараз щасливими? *Главком*. URL: <https://glavcom.ua/amp/columns/epifaniy/chi-mozhut-ukrajintsi-buti-zaraz-shchaslivimi-915532.html> (дата звернення: 16.05.2024).
35. Щастя під час війни. Як не впасти в депресивний стан? *Groszi.pl*. URL: <https://groszi.pl/shastyia-pid-chas-viini/> (дата звернення: 18.05.2024).
36. Романська О. Сором за щастя. Як не відчувати провини за приємні миті під час війни. *Репортер*. URL: <https://report.if.ua/statti/sorom-za-shchastya-yak-ne-vidchuvaty-provynu-za-pryjemni-myti-pid-chas-vijny/> (дата звернення: 12.05.2024).
37. Щасливий контент у соцмережах в час війни. Чи доречно публікувати моменти радості? Пояснює психологиня М. Шинкар. *Фільтр. Національний проект із медіаграмотності*. URL: <https://filter.mkp.gov.ua/shhaslyvyj-kontent-u-soczmerezhah-v-chas-vijny/> (дата звернення: 22.05.2024).
38. Попри війну, українці щасливі, цінуючи історію і сучасних героїв – результати соціопитування. *Київвлада*. URL: <http://m.kievvlast.com.ua/text/popri-vijnu-ukrajintsi-shhaslivi-tsinuyuchi-istoriyu-i-suchasni-geroivrezultati-sotsopituvannya> (дата звернення: 22.05.2024).
39. Дармограй Т. «Бачив щастя в очах військових з ампутованими кінцівками, які кидали м'яча з усіх сил», – очільник «Дому воїна» про відпочинок захисників. *Агенція новин Фіртка*. URL: <https://firtka.if.ua/blog/view/bachiv-shchastia-v-ochakh-viiskovikh-z-amputovanimi-kintsivkami-iaki-kidali-miacha-z-usikh-sil-ochilnik-domu-voyna-pro-vidpochinok-zakhisnikiv> (дата звернення: 14.05.2024).
40. Почути українську мову – було моментом абсолютного щастя. *Державна прикордонна служба України*. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/Pochuti-ukrainsku-movu-bulo-momentom-absolyutnogo-shchastya/> (дата звернення: 12.05.2024).
41. Роман Крутяк: Вжити на війні – це було щастя, а до втрати зору можна звикнути. *Інтерв'ю з України*. URL: <https://rozмова.wordpress.com/2024/03/11/roman-krutyak-2/> (дата звернення: 21.05.2024).
42. Митрополит Епіфаній: Для українців щастя – це воля, справедливий мир і життя. *Духовний фронт України*. URL: <https://df.news/2024/03/20/mytropolyt-epifaniy-dlia-ukrajintsi-shchastia-tse-volia-spravedlyvyj-myr-i-zhyttia/> (дата звернення: 21.05.2024).

References

1. Maizhe 80% ukrainsiv vvazhaiut sebe shchaslyvymy. Den, 2021. № 147. 21 sich. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/news/210121-mayzhe-80-ukrayinciv-vvazhayut-sebe-shchaslyvymy> (data zvernennia: 12.05.2024).
2. Bondar L. V. Filosofiia shchastia: tsinnisno-prakseolohichniy aspekt: dys... kand. filos. nauk: 09.00.03 «Sotsialna filosofiia ta filosofiia istorii». Odesa, 2012. 186 s.
3. Boianzhu V. Vozyk shchastia. Den, 2000. № 147. 16 serp. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/cuspilstvo/vozik-shchastia> (data zvernennia: 18.05.2024).
4. Kasianenko M. Shchastia v detaliakh. Den, 2009. № 35. 28 liut. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/poshtadnya/shchastia-v-detalyah> (data zvernennia: 18.05.2024).

5. Protsiuk S. *Mozhlyvist shchastia*. Den, 2020. 15 kvit. URL: [https:// day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/mozhlyvist-shchastia](https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/mozhlyvist-shchastia) (data zvernennia: 10.05.2024).
6. Hlushchenko S. *U chomu shchastia?* Den, 2007. № 185. 27 zhovt. URL: [https:// day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/u-chomu-shchastia](https://day.kyiv.ua/uk/article/poshta-dnya/u-chomu-shchastia) (data zvernennia: 10.05.2024).
7. Chyksentimhai M. Potik. *Psykhohiia optymalnoho dosvidu*: per. z anhl. H. Luis. Kharkiv: Knyzhkovyi Klub «Klub Simeinoho Dozvillia», 2017. 368 s.
8. *Naioptymistychnishe nalashtovani meshkantsi zakhidnykh rehioniv derzhavy*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-society/3184814-najoptimisticnise-nalastovani-meskanci-zahidnih-regioniv-derzavi.html> (data zvernennia: 13.05.2024).
9. *Maizhe 80% ukraintsiv vvazhaiut sebe shchaslyvymy*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3175658-majze-80-ukrainciv-vvazaut-sebe-saslivimi.html> (data zvernennia: 18.05.2024).
10. *Kozhen druhyi ukrainets vvazhaie sebe shchaslyvym*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-society/3170418-kozen-drugij-ukraivec-vvazae-sebe-saslivim.html> (data zvernennia: 19.05.2024).
11. *Bilshist ukraintsiv pochuvaiutsia shchaslyvymy u 2020 rotsi*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3162266-bilshist-ukrainciv-pochuvalisa-saslivimi-u-2020-roci.html> (data zvernennia: 19.05.2024).
12. *Yak vidchuty shchastia u ponedilok, yakshcho tse tvii robochyi den*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3145150-ak-vidcuti-sasta-u-ponedilok-akso-ce-tvij-robocij-den.html> (data zvernennia: 12.05.2024).
13. *Shchastia yak meta, abo Chy varto perehlianyty natsionalnu ideiu?* Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-society/3124537-sasta-ak-meta-abo-ci-varto-perehlanuti-nacionalnu-ideiu.html> (data zvernennia: 21.05.2024).
14. *Vcheni vyiavyly sekret shchaslyvoho simeinoho zhyttia*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3143990-vceni-viavili-sekret-saslivogo-simejnogo-zitta.html> (data zvernennia: 22.05.2024).
15. *Shchastia okremoi liudyny maie buty metoiu derzhavy – Drobovych*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-society/3124065-sasta-okremoi-ludini-mae-buti-metou-derzavi-drobovic.html> (data zvernennia: 18.05.2024).
16. *Psykhohy ziasuvaly, z kym liudyna shchaslyvisha: z simieiu chy z druzyamy*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3102832-psiologi-zasuvali-z-kim-ludina-saslivisa-z-simeu-ci-z-druzami.html> (data zvernennia: 20.05.2024).
17. *Zatsyklenist na prahnenni staty shchaslyvymy robyt liudei neshchasnymy – psykhoh*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/3011947-zaciklenist-na-pragnenni-stati-saslivimi-robit-ludej-nesasnimi-psiolog.html> (data zvernennia: 28.05.2024).
18. *Reitynh shchastia: Ukraina pidnialasia za rik na 10 pozytsii*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-culture/2900772-rejting-sasta-ukraina-pidnialasa-za-rik-na-10-pozicij.html> (data zvernennia: 28.05.2024).
19. *Sohodni - Mizhnarodnyi den shchastia*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-society/2900591-sogodni-miznarodnij-den-sasta.html> (data zvernennia: 25.05.2024).
20. *Okupanty pid Shchastiam vdaryly po pozytsiiam ZSU kerovanoiu protytankovoiu raketoiu*. Espresso. URL: https://espreso.tv/news/2020/02/05/okupanty_pid_schastyam_vdaryly_po_pozyciyam_zsu_kerovanoyu_protytankovoyu_raketoyu?amp (data zvernennia: 22.05.2024).
21. *Kotenko T. U Shchasti parubok khotiv prodaty hranatu za 400 hryven*. Hlavkom. URL: <https://glavcom.ua/amp/news/u-shchasti-parubok-hotiv-prodati-granatu-za-400-griven--657702.html> (data zvernennia: 12.05.2024).
22. *SBU rozshukuie boiovyka, yakyi prychetnyi do obstriliv Shchastia*. Ukrainska pravda. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/02/14/7240513/index.amp> (data zvernennia: 12.05.2024).
23. *Samoosinka shchastia naseleнням Ukrainy do i pislia shyrokomasshtabnoho rosiiskoho vtorhnennia*. Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1257> (data zvernennia: 12.05.2024).
24. *Popry viinu 70% ukraintsiv vvazhaiut sebe shchaslyvymy*. Ukrinform. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3732698-popri-vijnu-70-ukrainciv-vvazaut-sebe-saslivimi.html> (data zvernennia: 17.05.2024).
25. *70% ukraintsiv pochuvaiutsia shchaslyvymy popry viinu – opytuvannia*. Instytut masovoi informatsii. URL: <https://imi.org.ua/news/70-ukrayintsiv-pochuvayutsya-shhaslyvymy-popri-vijnu-opytuvannya-i53914> (data zvernennia: 17.05.2024).
26. *Yak zminylasia samoosinka shchastia sered ukraintsiv pid chas viiny: dani*. UKR.NET. URL: <https://www.ukr.net/news/details/society/98466833.html> (data zvernennia: 18.05.2024).
27. *Popry viinu, 70% ukraintsiv vvazhaiut sebe shchaslyvymy, – sotsiologii*. Novynarnia. URL: <https://novynarnia.com/2023/07/07/popry-vijnu-70-ukrayincziv/> (data zvernennia: 20.05.2024).
28. *Bilous O. Yak zminylasia samoosinka shchastia sered ukraintsiv pid chas viiny: dani opytuvannia*. RBK - Ukraina. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/k-zminilasya-samoosinka-shchastia-sered-1688710324.html/amp> (data zvernennia: 15.05.2024).
29. *Samoosinka shchastia naseleнням Ukrainy do i pislia shyrokomasshtabnoho rosiiskoho vtorhnennia*. Kyivskiy mizhnarodnyi instytut sotsiologii. URL: <https://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1257> (data zvernennia: 15.05.2024).
30. *Shurmakevych V. 71% ukraintsiv vvazhaiut, shcho dlia shchastia neobkhidne zdorovia: vlasne ta blyzkykh – opytuvannia*. Ukrainska pravda. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2024/02/14/259469/> (data zvernennia: 13.05.2024).

31. Riven shchastia i priorityty ukrainskykh ta yevropeyskykh ofisnykh pratsivnykiv. Gradus Research. URL: <https://gradus.app/uk/open-reports/how-happy-are-european-office-workers-and-what-exactly-impacts-their-happiness/> (data zvernennia: 18.05.2024).
32. Ukrainski ofisni pratsivnyky mensh shchaslyvi, nizh yevropeitsi – doslidzhennia (infohrafika). Shas.News. URL: <https://chas.news/news/ukrainski-ofisni-pratsivniki-mensh-schaslyvi-nizh-evropeitsi-doslidzhennya-infohrafika> (data zvernennia: 11.05.2024).
33. De shukaty shchastia pid chas viiny? September. URL: <https://september.ua/psihologija/de-shukati-schastja-pid-chas-vijni> (data zvernennia: 18.05.2024).
34. Mytropolyt Kyivskyi i vsiei Ukrainy Epifanii. Chy mozht ukrainsi buty zaraz shchaslyvymy?. Hlavkom. URL: <https://glavcom.ua/amp/columns/epifanii/chi-mozhut-ukrajintsi-buti-zaraz-shchaslivimi-915532.html> (data zvernennia: 16.05.2024).
35. Shchastia pid chas viiny. Yak ne vpadaty v depresyynyi stan? Hroshi.pl. URL: <https://groshi.pl/shastya-pid-chas-viini/> (data zvernennia: 18.05.2024).
36. Romanska O. Sorom za shchastia. Yak ne vidchuvaty provynu za pryemni myti pid chas viiny. Reporter. URL: <https://report.if.ua/statti/sorom-za-shchastia-yak-ne-vidchuvaty-provynu-za-priyemni-myti-pid-chas-vijny/> (data zvernennia: 12.05.2024).
37. Shchaslyvyi kontent u sotsmerezakh v chas viiny. Chy dorechno publikuvaty momenty radosti? Poiasniuie psykholohynia Mariia Shynkar. Filtr. Natsionalnyi proekt z mediahramotnosti. URL: <https://filter.mkp.gov.ua/shchaslyvyj-kontent-u-soczmerezhah-v-chas-vijny/> (data zvernennia: 22.05.2024).
38. Popry viinu, ukrainsi shchaslyvi, tsiniuchy istorii i suchasnykh heroiv - rezultaty sotsopytuvannia. Kyivvlada. URL: <http://m.kievvlast.com.ua/text/popri-vijnu-ukrainsi-shchaslyvi-tsinuyuchi-istoriyu-i-suchasniheroivrezultati-sotsopituvannya> (data zvernennia: 22.05.2024).
39. Darmohrai T. «Bachyv shchastia v ochakh viiskovykh z amputovanykh kintsivkami, yaki kydaly miacha z usikh syl», — ochilnyk «Domu voyna» pro vidpochynok zakhysnykiv. Ahentsiia novyn Firtka. URL: <https://firtka.if.ua/blog/view/bachiv-shchastia-v-ochakh-viiskovykh-z-amputovanymi-kintsivkami-i-aki-kidali-miacha-z-usikh-sil-ochilnik-domu-voina-pro-vidpochynok-zakhysnykiv> (data zvernennia: 14.05.2024).
40. Pochuty ukrainsku movu – bulo momentom absoliutnoho shchastia. Derzhavna prykordonna sluzhba Ukrainy. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/news/Pochuti-ukrainsku-movu-bulo-momentom-absolyutnogo-shchastia/> (data zvernennia: 12.05.2024).
41. Roman Krutiak: Vyzhyty na viini – tse bulo shchastia, a do vtraty zoru mozna zvyknuty. Interviu z Ukrainy. URL: <https://rozmova.wordpress.com/2024/03/11/roman-krutyak-2/> (data zvernennia: 21.05.2024).
42. Mytropolyt Epifanii: Dlia ukrainsiv shchastia – tse volia, spravedlyvyi myr i zhyttia. Dukhovnyi front Ukrainy. URL: <https://df.news/2024/03/20/mytropolyt-epifanii-dlia-ukrainsiv-shchastia-tse-volia-spravedlyvyj-myr-i-zhyttia/> (data zvernennia: 21.05.2024).

FELICITAR MEDIA DISCOURSE IN THE CONTEXT OF FORMING THE AXIOLOGICAL SYSTEM OF MODERN SOCIETY IN PRE-WAR AND WARTIME

Voronova Vilena – Candidate of Science in Social Communications,
Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv

The article deepens the scientific understanding of felicitar discourse based on the generalization of interdisciplinary studies involving a significant array of empirical material.

Solving this scientific task will contribute to defining new guidelines for felicitar discourse and developing generalized methods for its analysis. The high frequency of coverage of felicitar topics in Ukrainian media has been proven, reflecting societal demand and its relevance. By addressing the task of creating a media section of felicitar categories, the author traces transformations in the axiological system of Ukrainians during the wartime period compared to the pre-war period - from material well-being as an indicator of happiness to the value of human life itself and the aspiration for a peaceful future. The article demonstrates the flexibility of felicitar discourse, noting the shift in focus to spiritual, existential values, and the actualization of patriotic and civic values.

Key words: axiological system, happiness, felicitar discourse, felicitar paradigm.

UDC 17.023.34:304.3:159.923

FELICITAR MEDIA DISCOURSE IN THE CONTEXT OF FORMING THE AXIOLOGICAL SYSTEM OF MODERN SOCIETY IN PRE-WAR AND WARTIME

Voronova Vilena – Candidate of Science in Social Communications,
Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv

The purpose of the article is to present a media section or journalistic image of happiness, a felicitar category, based on publications from recent years in one of the most circulated Ukrainian print media – the newspaper «Den» (which ceased its print publication in April 2022), and other media.

Research Methodology: The author, based on the analysis of nearly two dozen publications in the chronological range mainly from 2019-2021 (as well as some earlier ones), using sampling methods, content analysis, descriptive and theoretical generalization of results, outlines the contexts of the use of the concept of happiness; traces the problem-thematic and genre

characteristics of materials mentioning it; attempts to establish the impact of the sociocultural phenomenon of happiness on the formation of the axiological system of modern individuals in both pre-war and wartime periods.

Results: The article deepens the scientific understanding of felicitar discourse based on the generalization of interdisciplinary studies involving a significant array of empirical material. The high frequency of coverage of felicitar topics in Ukrainian media reflects societal demand and its relevance. By addressing the task of creating a media section of felicitar categories, the author traces transformations in the axiological system of Ukrainians during the wartime period compared to the pre-war period – from material well-being as an indicator of happiness to the value of human life itself and the aspiration for a peaceful future. **Novelty:** The article demonstrates the flexibility of felicitar discourse, noting the shift in focus to spiritual, existential values, and the actualization of patriotic and civic values. **Practical Significance:** Solving this scientific task will contribute to defining new guidelines for felicitar discourse and developing generalized methods for its analysis.

Key words: axiological system, happiness, felicitar discourse, felicitar paradigm.

Надійшла до редакції 25.05.2024 р.

УДК 792.028.2:159.922.2

ЖІНОЧІ АРХЕТИПИ В АКТОРСЬКІЙ МАЙСТЕРНОСТІ АДИ РОГОВЦЕВОЇ

Костін Роман Олександрович – аспірант кафедри культурології,
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ
<https://orcid.org/0009-0008-5915-9856>
DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.v48i.817>
deputat.kostin@ukr.net

Стаття присвячена дослідженню жіночих архетипів у творчості відомої української акторки Ади Роговцевої. Здійснюється культурологічний аналіз її акторської майстерності з огляду на взаємодію з різноманітними архетипами, що відображаються в персонажах легендарної акторки. Крізь призму аналізу ролей, репертуару та творчого вибору актриси прояснюються культурні контексти, що впливають на формування образу сучасної жінки на екрані. *Мета дослідження* – вивчення та аналіз проявів жіночих архетипів в акторській майстерності А. Роговцевої. *Методологія дослідження.* Для досягнення поставленої мети використано кінематографічний і театральний аналіз фільмів і п'єс за участю А. Роговцевої. Проведено архетипний та контент-аналіз ролей, які вона виконувала, з фокусом на жіночі архетипи, що вони представляють; досліджені інтерв'ю з акторкою, критичні огляди її робіт та джерела з акторської теорії. *Наукова новизна.* Уперше комплексно проаналізовано архетипи в акторській майстерності акторки, що допоможе глибше зрозуміти її творчу індивідуальність та внесок в український театр та кіно. *Висновки.* Проаналізувавши архетипи, які А. Роговцева втілює у своїх ролях, глибше зрозуміли її творчу індивідуальність та внесок в українську культуру. Акторка майстерно відтворює широкий спектр жіночих архетипів, серед яких, по-перше, мати – щира, самовіддана, мудра, сильна та стійка; по-друге, кохана – ніжна, приваблива, вірна, емоційна; по-третє, берегиня – турботлива, мудра, господарська, працьовита; по-четверте, борець – сильна, мужня, рішуча, стійка. А. Роговцева не лише відтворює архетипи, але й переосмислює їх, адаптуючи до сучасних реалій. Через свої виступи вона активно сприяє формуванню нових культурних уявлень про жіночість та гендерні ролі. Її творчість пронизана щирою любов'ю до України. Героїні Ади Миколаївни завжди готові захистити свою землю та народ, берегти українську мову та культуру. А. Роговцева – не лише талановита акторка, це символ незламності українського духу, ширості та любові до своєї країни, моральний ідеал та взірць ідентичності. Її творчість надихає мільйони людей, вселяє віру захисникам, дає їм сили вірити у майбутнє та будувати сильну та вільну Україну.

Ключові слова: Ада Роговцева, архетип, акторська майстерність, акторка, українська культура.

Актуальність теми дослідження. Акторство завжди було важливим засобом культурного вираження, а роль актора – важливим віддзеркаленням суспільства. У цьому контексті розуміння та аналіз архетипів, які актор чи акторка втілюють у своїх ролях, стає ключовим завданням для культурологічного дослідження. Серед акторів, що особливо вражають своєю майстерністю в передачі жіночих образів, варто виділити талановиту акторку, Герою України Аду Миколаївну Роговцеву. Ада Миколаївна є моральним авторитетом нації, що дає нам приклад стійкості, мужності та віри в майбутнє. Війна зараз жорстоко шматує землю України, але не здатна зламати її дух, коли на передовій культурного фронту постають такі особистості як легендарна акторка.

У сучасному кінематографі та театрі, жіночі архетипи відіграють важливу роль у формуванні образу жінки. Вони можуть бути базовими, такими як мати, кохана, борець, або ж виходити за межі класичних стереотипів і представляти нові ролі та відношення. Актор, що відтворює ці архетипи, не лише розкриває персонажів, а й відображає культурні цінності та ідеали. Національні образи світу,